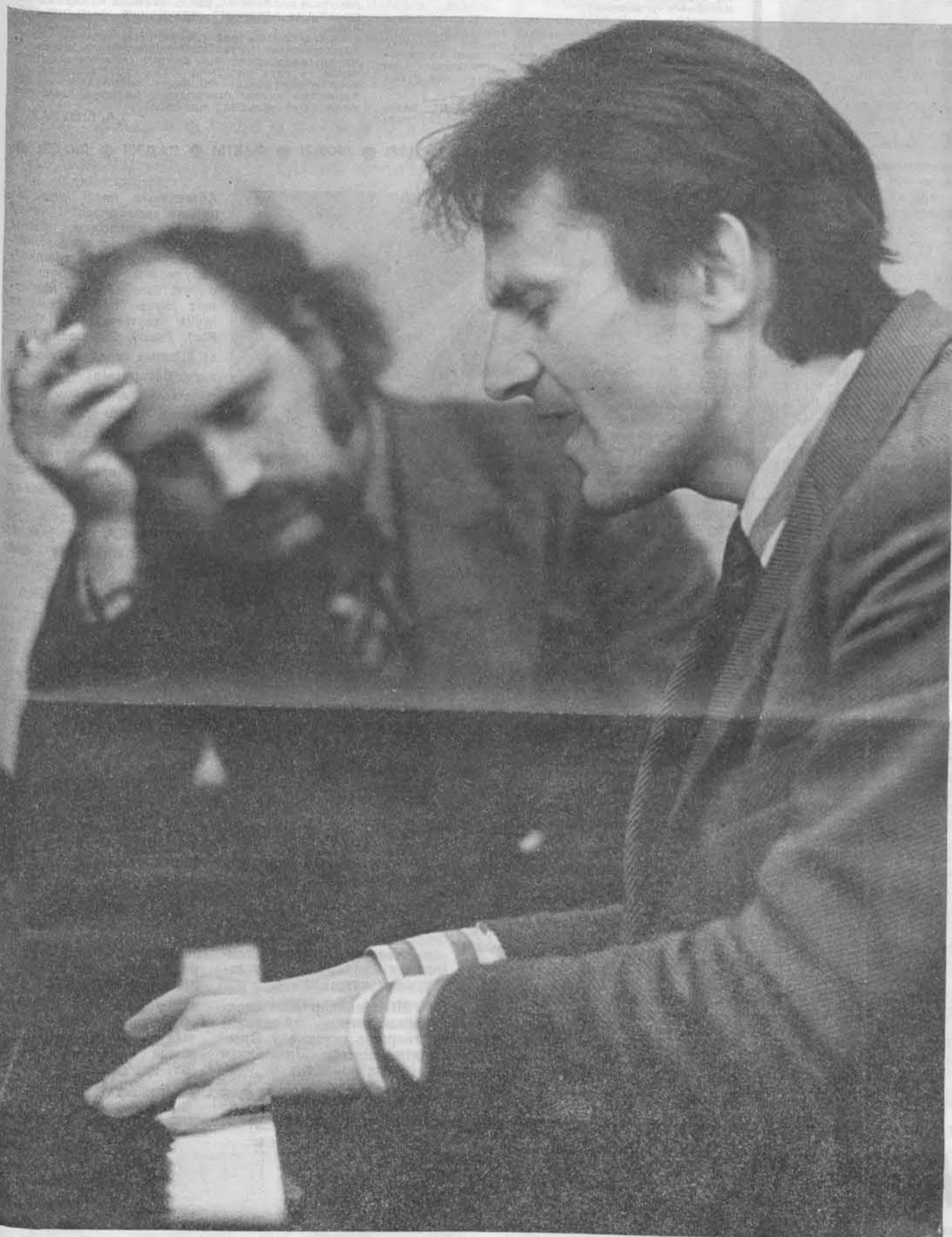

Голас Радзімы

№ 37 (1452)
16 верасня 1976 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Цана 2 кап.
Год выдання 21-ы

Даўнія творчыя сувязі звязваюць Ігара ЛУЧАНКА з ансамблем «Песняры» — многія песні кампазітара ўпершыню прагучалі ў выкананні гэтага калектыву. «Вось новая мелодыя, — гаворыць Ігар Лучанок мастацкаму кіраўніку «Песняроў» Уладзіміру МУЛЯВІНУ. — Паслухай...»
Фота Ю. ІВАНОВА.

ФЕРМЕРЫ ПЕРАТВА- РЫЛІСЯ У КАЛГАСНІ- КАУ...

«Самое полезное лето»
стар. 2—3, 5

«НАМ ХОЧАЦЦА ВЯР- НУЦЦА НА РАДЗІМУ»

«Месца ў жыцці»
стар. 4

НА ПАРАДКУ ДНЯ — ВАЕННАЯ РАЗРАДКА

«Могучая сила в борьбе
за разоружение»
стар. 6

ЭСТЭТЫКА МАСТАЦТВА І ЖЫЦЦЯ

лянуў хударлявы хлапец. Пастаяўшы, ён захінуўся ў заляпаную алебастрам ватоўку і сабраўся было ісці.
«Ды ну яго! Замінае толькі...» — запырэчыў экскаватаршчык, прыглядаючыся, як лацвей чахнуць па напятам пад нагою ствалу...

«Не руш, кажуй! Адыдзіся!»

Экскаватаршчык адступіў: «Няхай расце, што мне — шкада...» Вызваліўшыся з-пад яго ботаў, ядловец пругка выпрастаўся, расправіў галінкі, утаптаныя дагэтуль у здратаваную зямлю будаўнічай пляцоўкі...

Два чалавекі — два погляды, два характары. Адзін заўважыць у нязграбным ядлоўцавым кусце жывую істоту — часцінку прыроды, другі — бяздумна замахнецца на яе сякерай.

Чаму?
Усё пачынаецца з дзяцін-

ства. З першай цацкі, прынесенай бацькам у падарунак маленькаму чалавеку, з першай кніжкі казак. Але вось у адной сям'і праз дзень-другі цацка апынулася закінутай у кут, маляўнічыя старонкі кніжкі рассыпаны па падлозе. У другой — семнаццацігадовая дачка, паступаючы ў інстытут, захапіла на экзамен шчаслівы талісман — сваю першую ляльку...
Ніна Іванаўна і Жанна Аляксандраўна выкладаюць адзін і той жа прадмет — батаніку.
«Дзеці, складзіце кніжкі і сшыткі ў парту, — гаворыць Ніна Іванаўна, — сёння мы правядзем урок на прыродзе...»
[Заканчэнне на 7-й стар.]

...І ў другі раз, калі паўночкі коўш узяўся з траншэі, услед за ім на краі з'явілася невялікае зялёнае полымя ядлоўцавага куста. Яно страпанулася, нібы атрасаючы з галінак калючую жарству, і зноў загайдалася на ветры. «Ат, каб ты...» — экскаватаршчык пашкроб няголеную шчаку, намацаў за спінкай сядзення старую вышчарбленую сякеру і нехаця палез з кабіны.
Прыгнуўшы куст да зямлі ботам, што ёсць сілы апусціў сякеру — х-ха! Але яна адскочыла высока ўгору, амаль не пакінуўшы і знаку на пакрычастым жалезістым камяльку. Ён замахнуўся яшчэ раз...
«Не трэба. Пакінь!» — каш-

ПРАЦАЎЛАДКАВАННЕ НЕ ПРАБЛЕМА

Адной з галоўных праблем для малых і сярэдніх гарадоў з'яўляецца забеспячэнне поўнай занятасці людзей. Планавае сацыялістычная эканоміка дазваляе актыўна ўдзейнічаць на працэс свядомага рэгулявання дынамічнага развіцця такіх гарадоў. Як гэта практычна ажыццяўляецца, наш каментатар ілюструе на прыкладзе Добруша — раённага цэнтру ў Гомельскай вобласці.

Горадаўтваральную базу для Добруша ў свой час адыграў цэлюлозна-папяровы камбінат. Горад рос, насельніцтва яго павялічвалася. Калі ў даваенным 1939 годзе ў ім жыло 13 800 чалавек, то к 1970 году — ужо на 3 тысячы больш. За гэты час у Добрушы з'явіўся завод па вырабу масла і сухога малака, шэраг іншых харчовых і камунальна-бытавых прадпрыемстваў. Тут створаны міжраённым аб'яднанні «Сельгас-тэхнікі» і меліярацыі. Цяпер насельніцтва ў горадзе ўжо больш за 18 тысяч.

Вывучэнне патэнцыяльных прыродна-эканамічных магчымасцей Добруша навяло на думку будаўніцтва тут фарфаравага завода. Прыкладна праз два з палавінай гады ён пачне даваць прадукцыю — 28 мільёнаў штук фарфаравага посуду ў год.

Якія ж дадатковыя магчымасці атрымаюць гараджане? Па-першае, адкрываецца да 2 тысяч новых рабочых месц, нягледзячы на тое, што завод будзе самым сучасным, з высокай ступенню механізацыі і аўтаматызацыі вытворчасці. Удзельная вага ручной працы на ім складзе толькі 2—3 працэнты. Па-другое, будаўніцтва такога буйнага завода прадугледжвае значныя дадатковыя дзяржаўныя капітальныя ўкладанні ў развіццё камунальнай гаспадаркі і добраўпарадкаванне горада. Рэканструююцца многія вуліцы. Карэнным чынам паліпшаюцца водазабеспячэнне і каналізацыя, унутрыгарадскія транспартныя зносіны. За кошт завода намечана пабудаваць 1 200 кватэр, маладзёжны інтэрнат на 500 месц, шэраг дзіцячых дашкольных і іншых культурна-бытавых устаноў.

Немалаважным з'яўляецца і тое, што гэта будзе, так сказаць, «чыстае» прадпрыемства. Яго тэхналагічны працэс не прадугледжвае адыходаў вытворчасці, якія б забруджвалі атмасферу і навакольнае асяроддзе. Вось чаму будаўніцтва завода вядзецца ў гарадскіх межах. Прылягаючы да яго сасоннік каля адной з ускраінных вуліц, пад назваю Лясная, арганічна ўпішацца ў архітэктурны ансамбль горада. Побач, на маляўнічым беразе рэчкі Іпуць, з'явіцца зона адпачынку з прафілакторыем для рабочых завода, спартыўным комплексам, дзіцячым летнім аздараўленчым лагерам.

Новы завод нясе з сабой, зразумела, і новыя прафесіі для гараджан. Ён будзе прадпрыемствам высокай культуры вытворчасці, дзе прамысловая эстэтыка цесна спалучаецца з апошнімі дасягненнямі навукова-тэхнічнага прагрэсу. Усё гэта патрабуе высокай кваліфікацыі не толькі інжынерна-тэхнічнага персаналу, але і рабочых масавых прафесій.

На будоўлі я пазнаёміўся з Анатолем Кірычэнкам — старшым інжынерам тэхнагляду. Сам ён добрушскі. Малады інжынер раскажаў мне, што для падрыхтоўкі адпаведных спецыялістаў, перш за ўсё, скарыстоўваюцца мясцовыя магчымасці. Пры адной з гарадскіх сярэдніх школ, напрыклад, адкрылі курсы. Для 120 юнакоў і дзяўчат выпускныя экзамены аб заканчэнні гэтых курсаў з'явіліся як бы ўступнымі экзаменамі ў Дзяцкаўскі індустрыяльны тэхнікум, які знаходзіцца ў Бранскай вобласці. Вялікую групу выпускнікоў сярэдніх школ падбіраюць для пасылкі ў наступным годзе ў Міргарадскі індустрыяльны тэхнікум на Украіну. Пасля заканчэння вучобы яны вернуцца ў Добрушу і стануць на фарфаравым спецыялістамі сярэдняга кіруючага персаналу — майстрамі і брыгадзірамі.

У асноўным з выпускнікоў сярэдніх школ рыхтуюць і кадры рабочых. Добрушане атрымалі згоду вядучых фарфаравых заводаў краіны на пасылку туды тэрмінам на два гады больш як тысячы юнакоў і дзяўчат. Іх там адразу ж залічаць у вучнёўскія групы з выплатай стывендыі. Праз шэсць месяцаў кожнаму прысвойваецца пяты рабочы разрад. К пуску Добрушкага фарфаравага завода ў эксплуатацыю гэтыя людзі складуць касцяк яго рабочага калектыву.

Адным словам, пры планавым сацыялістычным вядзенні народнай гаспадаркі забеспячэнне новага прадпрыемства неабходнымі спецыялістамі не становіцца праблемай. Нават у такім невялікім горадзе, як Добруша.

Пётр СУДАКОУ.

НАЛЕЖЫЦЬ АХОЎВАЦЬ

У МІНСКУ ПРАЙШЛА ВЫСТАУКА «БІЯСФЕРА-76»

Кожны з нас імкнецца ў вольны ад работы час бліжэй сутыкнуцца з прыродай — пабываць ля возера, паблукаць па лесе, сярэд зеляніны палёў. У такіх гадзіны мы асабліва глыбока адчуваем і ўспрымаем акаляючую нас прыгажосць.

...Ідзем па светлай зале. Экспанаты адказваюць на мноства пытанняў. Колькі ў рэспубліцы зямельных угоддзяў? Якое багацце вадаўмаў, карысных выкапняў, жывёльнага і расліннага свету? Як усё гэта выкарыстоўваецца чалавекам у інтарэсах грамадства? І кожная тэма ілюструецца канкрэтнымі прыкладамі. З гонарам, напрыклад, успрымаем такі факт: на тэрыторыі Беларусі размешчана багацейшае Старобінскае месцанараджэнне сільвініту. Краіна атрымлівае з рэспублікі большую частку калійных угнаенняў.

Прыцягвае яшчэ адзін прыклад. У рэспубліцы асушана звыш двух мільёнаў гектараў забалочаных зямель. З іх амаль 800 тысяч гектараў выкарыстоўваецца пад ворыва. Толькі за апошнюю пяцігодку ўраджайнасць збожжавых на меліяраваных землях узрасла ў сярэднім у год на 48 працэнтаў.

Каб панізіць забуральную ролю эрозіі, беларускія вучоныя прапануюць 75 працэнтаў тар-

фяных глеб выкарыстоўваць пад травы і толькі чацвёртую частку іх — пад наласавыя культуры. Характэрны такі факт. У апошнія гады на прадпрыемствах Беларусі ўведзена звыш 800 ачысных збудаванняў.

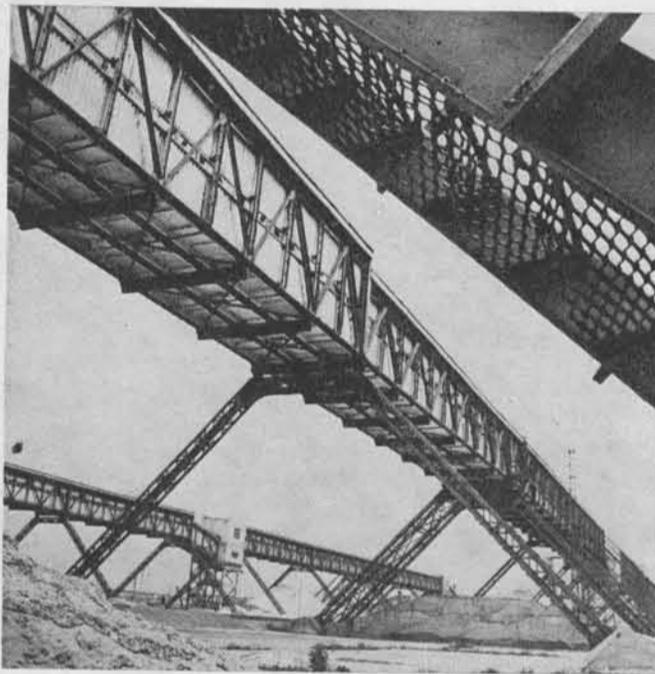
...Багаты жывёльны свет рэспублікі. У лясах жывуць 30 тысяч ласоў, 13 тысяч аленяў, столькі ж казуль, больш як 33 тысячы дзіноў. Жамчужынай лясоў па праву лічыцца Белавенская пушча. Тут намаганнямі і клопатамі чалавека вырашчаны вялікі статак зуброў. Цяпер у пушчы жыве 90 рэдкіх жывёлін, якія зніклі было з аблічча зямлі. Больш як сто зуброў вывезена адсюль у іншыя запаведнікі. У дубровах пушчы гняздіцца 212 відаў птушак, жыве 55 відаў звяроў.

Уражваюць стэнды, дзе паказваюцца водныя рэсурсы рэспублікі, раскрываецца панарама барацьбы за адвечную крынічную чысціню рэч, азёр.

Прыцягваюць два сімвалічныя здымкі: прыгаршня зямлі і прыгаршня жытнёвага зерня. А на выхадзе спыняюць словы: «Любоў да прыроды — гэта часцінка любові да Радзімы». Аб многім гаворыць такі факт: добраахвотнае таварыства аховы прыроды ў Беларусі налічвае каля трох мільёнаў чалавек.

А. СІМУРАУ.

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ●

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ●

Узнагарода журналісту. За шматгадовую плённую работу ў сістэме сродкаў масавай інфармацыі і прапаганды, актыўную грамадскую дзейнасць і ў сувязі з сямідзесяцігоддзем з дня нараджэння Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР узнагародзіў Аляксандра Лебедзева Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

А. Лебедзеў вядомы многім нашым суайчыннікам. Доўгі час ён працаваў рэдактарам на радыёстанцыі «Савецкая Беларусь», супрацоўнічаў у «Голасе Радзімы». Нягледзячы на 70-гадовы ўзрост, ён і зараз працягвае журналісцкую дзейнасць.

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ●

САМОЕ ПОЛЕЗНОЕ ЛЕТО

В ТЕЧЕНИЕ ТРЕХ МЕСЯЦЕВ В СОВЕТСКОМ СОЮЗЕ ПРОХОДИЛА СТАЖИРОВКУ ГРУППА МОЛОДЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА СОЕДИНЕННЫХ ШТАТОВ АМЕРИКИ. ЭТО БЫЛ ПЕРВЫЙ ВИЗИТ В НАШУ СТРАНУ АМЕРИКАНСКИХ ФЕРМЕРОВ В СООТВЕТСТВИИ С УТВЕРЖДЕННОЙ НЕДАВНО ПЯТИЛЕТНЕЙ ПРОГРАММОЙ ОБМЕНА МОЛОДЫМИ АГРАРНИКАМИ СССР И США.

Обладателем Свидетельства № 1 о прохождении специализированной стажировки в Советском Союзе стал 28-летний фермер из штата Айдахо Джеймс Мак Нэл. Вручение свидетельства состоялось 21 августа на торжественном заседании в Доме ученых Белорусской сельскохозяйственной академии в Горках, которая является базовым учреждением для стажировки в СССР молодых американских фермеров.

Улыбающийся Джеймс долго жал руку ректору Академии Константину Солнцеву и по-русски благодарил своих новых советских друзей за интересную познавательную программу пребывания в СССР. Потом на залитую светом киноэкранов сцену один за другим вышли еще 12 американских парней и две девушки.

АМЕРИКАНСКИЕ КОЛХОЗНИКИ

Время пребывания американских стажеров было расписано если не по минутам, то по часам. Узнать и увидеть нужно было многое. Первая часть программы — теоретическая. Виднейшие ученые республики прочитали гостям лекции по агрохимии, животно-

Закончен трудовой день.

в колхозе «Рассвет» им. Орловского Кировского района. На несколько недель молодые фермеры сами превратились здесь в заправских колхозников. Каждое утро автобус развозил их по рабочим местам. Где только не поработали стажеры за это время! Они вывозили навоз на поля и доили коров, пахали зябь и заготавли-

вали корма, молотили зерно на комбайнах и доставляли на деревенскую стройку гравий. Некоторые из этих работ не предусматривались программой, но были включены в нее по просьбе самих стажеров. «Мы получили неожиданную помощь, — шутит председатель колхоза Герой Социалистического Труда Василий Старовойтов. — Американские

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ●

Сотні фірм, прадпрыемстваў і арганізацый з 22 краін свету прымаюць удзел у другой міжнароднай выстаўцы «Інтэрбытмаш-76», якая адкрылася 2 верасня ў маскоўскім парку «Сакольнікі». На ёй прадстаўлены машыны і аграгаты найвышэйшых узораў для санітарнай ачысткі гарадоў, сістэмы водазабеспячэння і каналізацыі, абсталяванне для буйных прадпрыемстваў бытавога абслугоўвання, сродкаў сувязі і інш.

Савецкая экспазіцыя — самая буйная на гэтым міжнародным аглядзе. У яе падрыхтоўцы ўдзельнічала 41 міністэрства і ведамства, больш як 200 прадпрыемстваў і навукова-даследчых інстытутаў краіны. Яны дэманструюць універсальныя машыны для прыбірання вуліц, макеты прадпрыемстваў па перапрацоўцы бытавых адходаў і многае іншае. У ліку экспанатаў — адзін з апошніх узораў аэрадромнага шнака-ротарнага снегаачышчальніка Д-902 мінскага завода «Ударнік», серыя бытавых святільнікаў Лідскага завода электравырабаў, апарат для мыцця гадзіннікавых механізмаў, камплект «Умельныя рукі» магільскага завода «Электрухавік», прадукцыя іншых прадпрыемстваў рэспублікі.

Міжнародная выстаўка «Інтэрбытмаш-76» паслужыць далейшаму прагрэсу адной з важнейшых галін народнай гаспадаркі — службы быту.

ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ●

РАСЦЕ ГІГАНТ НА НЕМАНЕ

На паўднёва-заходняй ускраіне Гродна раскінулася будаўнічая пляцоўка завода сінтэтычнага валакна. Сваім нараджэннем новае прадпрыемства абавязана вытворчаму аб'яднанню «Азот» імя Прытыцкага. З выпускаемага тут капралактам завод будзе выпрацоўваць штогод на дзесяткі мільёнаў рублёў кордных матэрыялаў і дыванавага жгута. Новы завод будзе ўнікальным прадпрыемствам як па тэхнічнаму аснашчэнню, так і па тэхналогіі вытворчых працэсаў. Выпрацаваныя ім кордныя матэрыялы знойдуць прымяненне ў самых розных галінах народнай гаспадаркі. З іх будуць рабіць шыны, фільтравальныя тканіны, марскія канаты, стужкі для транспарцёраў.

ВЯРТАННЕ ДА ЖЫЦЦА

Чалавек страціў зрок. Але ён хоча прыносіць карысць. У Лёзненскім раёне такім людзям прыходзіць на дапамогу раённая пярвічная арганізацыя таварыства сляпых, якую ўзначальвае інвалід другой групы Фёдар Салаўёў. Члены таварыства працуюць надомнікамі — робяць нескладаныя прадметы хатняга ўжытку. Усе інваліды акружаны клопамі і ўвагай. Для іх у першую чаргу выдзяляюцца пудзёўкі ў дамы адпачынку і санаторыі.

● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ●

ПАЛАЦ СПОРТУ ХІМІКАЎ

У Задняпроўскім мікра-раёне Магілёва адкрыты новы Палац спорту вытворчага аб'яднання «Хімівалакно» імя У. І. Леніна. Сучаснае спартыўнае збудаванне мае прасторную залу, у якой можна праводзіць трэніровачныя заняткі і спаборніцтвы па розных відах спорту, лыжную базу, шахматна-шашачны клуб, стралковы цітр. Тут жа побач — адкрытыя спартыўныя пляцоўкі.

ПА СТА ДВАЦАЦІ АДРАСАХ

У Народную Рэспубліку Балгарыю, а таксама на многія шынныя прадпрыемствы нашай краіны адпраўляе высокакасную кордную тканіну калектыў Светлагорскага завода штучнага валакна. Добрыя воджукі ад гэтай прадукцыі паступаюць з Масквы, Кіева, Варонежа, Ленінграда, Баку і іншых гарадоў.

Прадукцыя светлагорскіх хімікаў накіроўваецца па ста дваццаці адрасам.

ГАРАЖ

З «СЮРПРЫЗАМ»

Адзін з жыхароў Жабінкі Мікалай Кандрацюк вырашыў выкапаць у сваім гаражы аглядальную яму. Але закончыць работу не ўдалося — лапата наткнулася на метал. Выкліканы па просьбе райваенкамата сапёры Брэсцкага гарнізона нямагла прапрацаваць, пакуль дасталі з зямлі больш як дзвесце нямецкіх мін і снарадаў розных калібраў, што засталіся ад вайны.

Фермеры любяць і умеюць хорошо работать.

Специалист по молочному скоту из штата Иллинойс Рут Флек захотела поработать дояркой.

«Я увидела, что доярки на ферме работают очень старательно и любовно относятся к общественному скоту, — сказала она в интервью со мной. — Они получают за свою работу очень хорошую зарплату. Надон от коров высокие».

«Я работала сейчас на старой ферме, — продолжает Рут, — где еще не все процессы механизированы. Но нам показали новую ферму-завод на 1 100 коров, которых будут обслуживать только две доярки. Хотелось бы приехать сюда снова года через три и поработать на такой замечательной ферме».

Рут по ее просьбе жила в доме своей белорусской напарницы доярки Валентины Полевич. Хозяйка и ее американская гостья подружились, обменялись подарками и адресами.

«Колхозники живут в хороших условиях, — сказала Рут Флек. — Мы видели, что в де-

ревне строятся много новых кирпичных коттеджей для колхозников, есть прекрасный дворец культуры, магазины, детский сад».

С особым удовольствием стажеры работали на комбайнах и тракторах.

«Мы пропустили осеннюю страду у себя дома, — сказал Алан Цейтхамер, — но насладились тем же грудом хлеба, убирая хороший урожай в «Рассвете».

Алан дал очень высокую оценку колхозной технике. Все работы на полях и фермах механизированы, но восторг Алана вызвал мощный трактор К-700.

«С удовольствием купил бы себе такой отличный трактор», — выразил он пожелание.

«Во время пребывания в колхозах и совхозах Белоруссии, — сказал Нил Фишер, — мы убедились, что технологические идеи и концепции сельского хозяйства СССР и США во многом совпадают. Колхозы имеют высокоурожайные сорта зерновых. Мы видели огромные современные комплексы автоматы по выращиванию птицы и свиней, высокомеха-

У сям'і адной з лепшых працаўніц калгаса «Перамога» Стаўбцоўскага раёна Веры Халопіцы радасная падзея: 1 верасня ў першы клас Любкаўшчынскай сярэдняй школы пайшлі яе дзеці — блізныя Толя, Сяргей і Лена.

НА ЗДЫМКУ: В. ХАЛОПІЦА са сваімі дзецьмі. ФОТА В. ЗЯНЬКО.

ЗАВОД У ВАЎКАВЫСКУ

Далёка адступіла цішыня ад ускраіны Ваўкавыска. Магутную тэхніку прывялі сюды людзі, каб узвесці карпусы завода дахавых і будаўніча-аддзелачных машын — першага ў Савецкім Саюзе.

Спачатку некалькі лічбаў. У краіне больш чым 150 тысяч рабочых штогод наклеіваюць 1,3 мільярда квадратных метраў рулонна-дахавых матэрыялаў. І ўсё ўручную, таму што не было да нядаўняга часу тэхнікі, здольнай узяць на сябе гэтую цяжкую работу. Сёння доследныя яе ўзоры створаны. Яны дадуць магчымасць павялічыць прадукцыйнасць працы ў 6 разоў!

Добрых памочнікаў будаўнікоў — цэлае сямейства. Многія з іх ужо выкарыстоўваюцца. Улічваючы вострую патрэбнасць у гэтых механізмах, было вырашана часова арганізаваць іх вытворчасць на 14 прадпрыемствах рэспублікі.

Ваўкавыскі завод увойдзе ў строй ужо ў 1979 годзе, а да канца пяцігодкі запрацуе на поўную магутнасць. Ён штогод будзе выпускаць каля 20 тысяч розных машын. У велізарным галоўным корпусе размесцяцца ўсе асноўныя цэхі і ўчасткі: зборачны, механічна-апрацоўкі, халоднага прасавання, тэрмічны і іншыя. Значную частку комплектуючых дэталей атрымаюць з іншых гарадоў краіны: ліццё — з Гомеля, Вільнюса і Адэсы, аўта-

прычэпы — з Варашылаўграда, рэдуктары — з Ленінграда, шасі прычэпа — з Гомеля. Месяца будоўлі выбрана не выпадакова. Увод Ваўкавыскага завода, буйнога нават у маштабах краіны, прыкметна павялічыць эканамічны патэнцыял заходніх раёнаў рэспублікі, дзе ў сілу гістарычных умоў прамысловасць менш развітая. Гэта, безумоўна, адаб'ецца і на развіцці горада. Больш высокімі тэмпамі тут прадугледжана развіццё жыллёвае будаўніцтва, культурна-бытавое абслугоўванне.

Будучая прадукцыя прадпрыемства ўжо цяпер стала для грамадзян прадметам асаблівай гордасці — яна ж заклікана зрабіць рэвалюцыю ў адным з самых працаёмкіх відаў будаўнічых работ.

Укараненне навінак прынясе велізарны эфект. Узяць хоць бы такую дробязь, як наясенне замазкі на вокны. Усім вядома, наколькі гэта мёрдунная і стомляючая работа. Спецыяльнае прыстасаванне значна паскорыць і аблегчыць яе.

За распрацоўку гэтай выдатнай тэхнікі больш чым 20 супрацоўнікаў Мінскага філіяла Усесаюзнага навукова-даследчага інстытута будаўнічых машын і інструменту былі ўдасцены залатых, сярэбраных і бронзавых медалёў ВДНГ СССР.

Д. ПАТЫКА.

КОМПЛЕКСЫ ПАЛЕССЯ

Жывёлагадоўчы гарадок вырас у саўгасе «Новае Палессе», створаным на асушаных балотах у Салігорскім раёне. Уступіў у строй малочны комплекс, дзе ўтрымліваецца тысяча кароў. Тут уведзена прамысловая тэхналогія і аўтаматызаванае кіраванне вытворчымі працэсамі, прыборы падтрымліваюць у памяшканні пастаянны мікраклімат. Недалёка пабудавана ферма, на якой пад адным дахам размясцілася 2,5 тысячы племянных цялят. Яны вырошчваюцца для абнаўлення дойнага

статку сваёй і суседніх гаспадарак. Адкрыты двухпавярховы дом жывёлавода, у якім — утульныя пакоі для адпачынку работнікаў ферм.

Саўгас, які атрымаў 5 тысяч гектараў меліяраваных зямель, займае вялікія плошчы збожжавымі культурамі, насеннікамі траў, культурнымі лугамі і пашай.

На беларускім Палессі меліяравана ўжо звыш мільёна гектараў балот, а ў дзесятай пяцігодцы будуць асушаны яшчэ сотні тысяч

гектараў. Канцэнтрацыя жывёлагадоўлі, паглыбленне спецыялізацыі гаспадарак дасць магчымасць павялічыць у гэтай зоне на танных кармах вытворчасць мяса амаль да трохсот тысяч тон і малака — да мільёна тон у год. Прадугледжана пабудова звыш 50 буйных комплексаў па вытворчасці малака, ялавічыны і свініны на прамысловой аснове. 200 мільёнаў рублёў — удвая больш, чым у папярэднія пяць гадоў — выдзелена на будаўніцтва новых саўгасаў.

Я. ГАЛКІН.

Аспирантка университета штата Иллинойс Рут ФЛЕК (справа) и доярка Людмила ПОЛЕВИЧ трудятся вместе на молочно-варной ферме.

низированные животноводческие фермы. Все это представляет для нас огромный интерес».

«СОСТЫКОВКА» НА ЗЕМЛЕ

Эта картина и впрямь была символической. Оставляя за собой широкую полосу свежеспаханной земли, к краю поля подрулил мощный трактор. Через открытую дверцу кабины виднелись два улыбающихся лица: американского стажера и колхозного тракториста. Увидев направленные на них объективы, «авторы» первой советско-американской борозды подняли над головой сведенные в дружеском рукопожатии ладони.

«Наши страны смогли состыковаться в Космосе, — сказал позже об этом Алан Цейтхамер, — но ведь не менее важна и такая, земная стыковка».

Эту мысль поддержал и главный инженер колхоза «Рассвет» Семен Бобко: «У наших стран много «земных» проблем, над которыми мы могли бы поработать вместе. Это и эрозия почвы, и борьба с засухой, и селекция новых

сортов, и многое другое. Поэтому мы приветствуем любую попытку наладить контакты с коллегами из США».

Для знатоков своего дела языковой барьер — не преграда. Я наблюдал такой эпизод. В садовой беседе колхозного санатория - профиля к т о р я собралось несколько человек. Среди них председатель колхоза, Алан Цейтхамер, Тимоти Джонсон, Джин Генгельбах. Переводчица поблизости не оказалось, но разговор, тем не менее, шел бойко. Стажеры показывали фотографии своих ферм, машин, на которых они работают у себя дома. Со стороны казалось, что опытом делятся жители соседних колхозов, ибо различия в технологиях оказались незначительными. Наши специалисты заинтересовала технология минимальной обработки почвы, американцы расспрашивали о производстве рыбы и птицы. Были и расхождения во взглядах. Фермерам, чьи земельные владения невелики, была, например, непонятна идея концентрации в зерновом хозяйстве.

«Окончание на 5-й стр.»

МЕСЦА Ў ЖЫЦЦІ

Мусіць, нішто так не прынятае сумленнага чалавека, не абражае яго людской годнасці, як усведамленне таго, што ён лішні на гэтым свеце, не патрэбны грамадству.

Так мне падумалася, калі я слухаў расказ старых эмігрантаў Ціны і Сямёна Есісаў. Родам абое з «крэсаў усходніх» былой буржуазна-памешчыцкай Польшчы — яна з мястэчка Дружкопаль на Валыні, а ён — з вёскі Сіняўка, што недалёка ад горада Клецка на Міншчыне. У канцы дваццатых гадоў яны адправіліся за акіяна шукаць лепшай долі.

Ціна Вашчук меркавала ўладкавацца з дапамогай свайго брата Калініка і дзядзькі Мацея, якія выехалі ў Канаду раней. Адшукала іх на лесараспрацоўках. Ды толькі хутка там работы спыніліся, і яны самі аказаліся ні з чым. Пацягнуліся доўгія, напоўненыя адчаем і горьчучу месяцы і гады беспрацоўя. Блуканні ў пошуках заробку прывялі іх у Таронта.

Жанчынам яшчэ тое-сёе зрэдку траплялася, — расказвае Ціна Макараўна, — то паміць блізна, то прыбраць кватэру. А мужчыны бедавалі страшэнна. Даводзілася галадаць, начаваць у парку на лаўках.

Кожны новы дзень Ціны Вашчук пачынаўся з таго, што яна ішла шукаць работу. Абыходзіла квартал за кварталам, дом за домам. І ўсюды яе чакаў адзін і той жа адказ: работы няма.

Перад кожным гмахам аж дыханне перахоплівала ад хвалявання, — успамінае Ціна Макараўна. — Усё навокал чужое: людзі, мова, звычкі. А галоўнае — абывакавец да лёсу другога чалавека.

Аднойчы ў шматпавярховым будынку яна дайшла да апошняга паверха. Загадала сабе: калі і тут не знойдзеца месца, то адчыніць акно і кінецца на асфальт. Прысела на прыступку адначыць і сабрацца з думкамі, як перад дальняй дарогай. Паплакала.

Успомніла маці, малодшых братоў і сясцёр, што засталіся дома на Валыні. Уявіла, як яны чакаюць ад яе і старэйшага брата добрай весткі і дапамогі. Сэрца сціснулася ад жалю да іх і да самой сябе. Як яны там жывуць? Дома ж нічога, апроча бульбы, не было. Успомніла, як варылі на чыстай вадзе нішчымы суп з той бульбы. Неяк раз чатырохгадовы брат Пятро схліўся над талеркай і кілача маму: «Паглядзі, якая там ляля». Суп быў празрысты, незмутнены, як лустэрка. Маці замест таго, каб пасмяяцца, заплакала.

Невясялыя думкі дзёлчыны перапыніў пажылы чалавек, які выйшаў з суседніх дзвярэй.

— Што вы тут робіце? — запытаў па-польску.

— Шукаю работу, — ледзь чутна прагаварыла яна.

— А што вы ўмеете?

— Шыць умею, мыць, праць, прыбіраць.

Чалавек той аказаўся гаспадаром невялікага швейнага атэльэ, якое знаходзілася тут жа на апошнім паверсе.

Лічыце, што вам пашанцавала, — сказаў ён. — Але ўмовы такія: за тэхніку бяспекі я не адказваю, першы тыдзень працуеце бясплатна...

Сямён Есіс таксама доўга не мог уладкавацца на работу. Прышлося закласці ў ламбард апошнюю добрую адзежку — зімовае паліто. Выкупляў яго ўжо тады, калі пазнаёміўся з Цінай і з яе дапамогай так-сяк паступіў на работу ў атэльэ.

Калі пажаніліся і з цягам часу здолелі зарабіць трохі грошай, пераехалі ў Каліфорнію. Напужаныя ў маладыя гады беспрацоўем і адсутнасцю свайго вугла, яны пастараліся набыць домік з невялікім прысядзібным участкам памерам два акры. Вырасцілі там сад і з даходаў ад таго саду жывуць. Толькі ўсё цяжэй і цяжэй становіцца працаваць — слы ўжо не тыя. З году ў год павялічваюцца падаткі, растуць траты на ўтрыманне садовай гаспадаркі. Прыходзіцца вельмі эканоміць, каб выкраіць сродкі на турыстычныя паездкі.

Ездзім толькі ў Савецкі Саюз, бо тут наша Радзіма. — Гаворыць Ціна Макараўна. — Першы раз прыязджалі ў 1964 годзе, другі — у 1971 і вось цяпер. Два разы пабывалі ў Ленінградзе — горадзе, дзе пачалася Кастрычніцкая рэвалюцыя. Двойчы наведалі

праслаўлены крэйсер «Аўрора», на якім, дарэчы сказаць, служыў матросам мой дзядзька Дзяніс Вашчук. Нямала мы паездзілі па Савецкай краіне, наведалі родныя мясціны. І калі я ўсюды бачу росквіт абноўленага жыцця, назіраю за стваральнай працай савецкіх людзей, то не без гонару думаю: у імя ўсяго гэтага прымаў удзел у Кастрычніцкай рэвалюцыі і адзін з маіх суродзічаў.

...Я спаткаўся з маімі субседнікамі ў новым пасёлку Пераможны (побач з Клецкам), дзе яны гасцявалі ў родзічаў Сямёна Васільевіча. Сюды, у прасторны дом яго сваяка Івана Кульбакі, прыехалі больш як дваццаць чалавек, у тым ліку і з Валынскай вобласці Украіны. Сярод іх быў і брат Ціны Макараўны — Пятро. Той самы, што некалі бачыў «лялю» ў талерцы з пустым празрыстым супам. Былы калгасны брыгадзір, цяпер ён на пенсіі. Сям'я яго не маленькая: пяць сыноў і дачка. Усе атрымалі сярэдняю альбо вышэйшую адукацыю. Для ўсіх знайшлося месца ў жыцці. Адзін сын працуе ветэрынарным урачом, другі — калькулятарам у вагоне-рэстаране турыстычнага поезда, трэці — шафёрам, чацвёрты — іграе ў аркестры, пяты — заканчвае вучобу. Дачка Леаніла — настаўніца, актыўная ўдзельніца мастацкай самадзейнасці. Пятро хваліўся, што яна не раз выступала на тэлебачанні.

Не цяжка ўявіць, які лёс напаткаў бы іх у Амерыцы, — задумліва гаворыць старая эмігрантка. — Там жа мільёны беспрацоўных. І ведаеце, 84 праценты з іх не атрымліваюць дзяржаўнай дапамогі па беспрацоўю, для іх кончыліся тэрміны выплаты.

Сваякі сабраліся ў пасёлку Пераможны амаль адначасова. Усім хацелася пабачыцца з родзічамі з Амерыкі. Шмат чаго было перагаворана за некалькі дзён сустрэчы. Старыя эмігранты не пераставалі дзівіцца бадзёрасці і жыццярэаднасці сваіх тутэйшых блізкіх і далніх крэўных, іх упэўненасці ў заўтрашнім дні, трываласці становішча, якое яны займаюць, стабільнасці іх ладу жыцця.

— І яшчэ больш нам захацелася вярнуцца на Радзіму. — кажа Ціна Макараўна і звяртаецца да мужа: — Тут наша месца. Ці не так, Сямён Васільевіч?..

Мікалай РАЖКОЎ.

Сонечны дзень.

Фотаэцюд А. МІХАЛЕНКІ.

Што? * Як? * Чаму?

МАЛАЯ ЛІТАРА НЕ КРЫЎДЗІЦЬ

Нядаўна рэдакцыю «Голасу Радзімы» наведваў суайчыннік з Канады. Ён расказаў, што з'яўляецца баптыстам і верыць у бога, і выказаў задавальненне становішчам рэлігіі ў Савецкім Саюзе. Яго вельмі ўзрадавала тое, што ў Беларусі адкрыты цэрквы, а веруючыя карыстаюцца гарантаванай законам свабодай сумлення.

Адным быў засмучаны зямляк — тым, што ў савецкай літаратуры і прэсе слова «бог» пішацца з малой літары. На Захадзе, казаў ён, гэта дэталёва дае некаторым людзям падставу сцвярджаць, быццам у СССР рэлігія забаронена, таму, маўляў, камуністы і «зневажаюць бога». Вось чаму наш субседнік напрасіў, каб мы ў «Голасе Радзімы» пісалі гэта слова з вялікай літары.

Варта разабрацца, у чым тут справа.

Калі мы заглянем у Біблію, то пераканаемся, што ў гэтай кнізе ўсюды пішацца «Бог», «Гасподзь», «Ён» — з вялікай літары. Аднак гэта датычыць толькі іўдзейскага (і хрысціянскага) адзінага бога. А калі гаворка вядзецца пра іншага бога, таго, напрыклад, што зрабілі сабе яўрэі, назваўшы яго залатым цяльцом, то ён пішацца з малой. Бо ён, з пункту гледжання аўтараў Бібліі, — неспраўдны, штучны бог, ідал. Так было і ў дарэвалюцыйнай літаратуры. Аўтар вядомай «Істории государства Российского» М. Карамзін пісаў, напрыклад: «Будущее известно единому Богу». Вялікай літарай ён падкрэсліваў павагу да хрысціянскага бога, а малой — сваё непрызнанне былых языцкіх багоў. Звярніце ўвагу на такую фразу М. Карамзіна: «Язычники русские славили Коляду, бога торжеств и мира». З гэтага відаць, што кожны веруючы ўслаўляе свайго і не прызнае бога чужога, іншага.

Ідэалогія нашай Савецкай дзяржавы — атэістычная, мы не прызнаем ніякіх звышнатуральных істот. Для нас усе багі аднолькава роўныя. Нагледзячы на гэта, у агульнапрынятым напісанні слова «бог» няма ніякай знявагі да рэлігіі і веры і справа тут вольна ў чым.

На свеце існуе многа рэлігій, а гэта значыць, і шмат багоў. Хрысціяне вераць у свайго трыадзінага бога, мусульмане — у алаха (бога), іўдзеі — у Яхве, індусы — у Вішну, Шыву, Крышну, будысты — у Буду, парсы — у Заратустру, японцы — у багіню сонца Аматаэрасу і г. д. Старажытныя грэкі верылі ў Зейса-Геравержца і яго жонку Геру, яны пакланяліся прыгожай Венеры, культывалі Гефесту, зладзельцатаму Гермесу — наогул, мелі цэлае сонмішча цікавых і арыгінальных багоў. Для паўнаты відовішча нагадаем яшчэ Кетцалькаатля — бога-птушку старажытных індзейцаў майя, старажытнаеігіпецкіх быка Аписа і карову Хатор і незлічоную колькасць каменных, драўляных і нават жывых (кракадзіла, напрыклад) багоў і бажкоў, якім і зараз пакланяюцца культурна адсталыя плямёны Азіі, Афрыкі, Акеаніі, Лацінскай Амерыкі.

Ужо з гэтага пераліку відаць, што калі мы маем дачыненне да канкрэтнага бога з канкрэтным імем, то імя яго — падкрэсліваем, імя ўласнае, — абавязкова пішам з вялікай літары. Так, як і імёны людзей (Адам, Пётр), назвы планет (Зямля, Уран), гарадоў (Масква, Лондан) і г. д. Мы, аднак, ніколі не пішам: Чалавек, Планета, Горад. Бо гэта агульныя назоўнікі. Бог жа — агульны назоўнік, назва многіх звышнатуральных істот, таму яна і пішацца з малой літары.

Аднак так адбываецца не ва ўсіх мовах. У нямецкай усе назоўнікі пішуцца з вялікай літары — der Mensch (чалавек), der Gott (бог), das Stadt (горад), у яўрэйскай мове прапісаных літар наогул няма, таму ў ёй (напішам гэта «па-яўрэйску») яхве (імя бога), таксама як і аўраам (імя чалавека) тэль-авіў (назва горада), пішуцца аднолькава «малымі» літарамі. Так што ў нямецкай мове няма ніякай асаблівай павагі, а ў яўрэйскай — знявагі да бога. Слова пішуцца так, як таго патрабуе граматыка і дазваляе алфавіт.

У напісанні тых ці іншых слоў пэўную ролю адыгрывае традыцыя. Напрыклад, у сучаснай Польшчы, як і даўней, пішуць не bóg, а Bóg — з вялікай літары. Справа ў тым, што ў гэтай краіне, дзе пераважная большасць веруючых з'яўляецца каталікамі, у свядомасці людзей існуе «адзіны бог» — хрысціянскі. Каб не зневажаць пачуццяў веруючых, польскія аўтары-атэісты «пішуць бога» з вялікай літары. У нашай многаназовай краіне веравызнанняў шмат, усе яны раўнапраўныя, таму ўсіх шматлікіх багоў «сураўляю ў правах» абывакая да рэлігіі граматыка. А на яе аснове склалася традыцыя. І на такое становішча — звяртаем на гэта ўвагу замежных чытачоў! — у нас не крыўдзяцца ні багі, ні людзі.

На вуліцы Першамайскай у Мінску справіў навабудаваны рэспубліканскі інстытут удасканалення настаўнікаў. У новым будынку — прасторныя кабінеты для заняткаў, кіназала, лек-

цычная зала, бібліятэка, прыгожыя інтэр'еры. НА ЗДЫМКАХ: новы будынак інстытута; адно з фае на другім паверсе.

Фота М. МІНКОВІЧА.

НОВАЯ ЗОНА АДПАЧЫНКУ

У Беларускім навукова-даследчым і праектным інстытуце па горадабудаўніцтву распрацаваны праект генеральнага плана забудовы першай чаргі рэспубліканскай зоны адпачынку «Вілейка». Яна размешчана на беразе новага Вілейскага вадазборнага і будзе абслугоў-

ваць каля 20 тысяч чалавек — жыхароў Мінска, Маладзечна, Вілейкі.

Да паслуг адпачываючых — пункты харчавання, спартыўныя пляцоўкі, водныя і лодачныя станцыі. Будзе дзейнічаць марскі клуб, дзе юнакі і дзяўчаты змогуць атрымаць кваліфікаваную кан-

сультацыю па кіраванню спартыўнымі суднамі. Спецыяльныя базы адпачынку прадуладжваюцца для бацькоў з дзецьмі. У распараджэнні аўтатурыстаў — матэль, кемпінгі. Акрамя таго, у зоне размешчана летнія гарадкі адпачынку, пансіянаты, базы для аматараў рыбнай лоўлі.

САМОЕ ПОЛЕЗНОЕ ЛЕТО

(Окончание. Начало на 2—3 стр.)
ВСЕ ЗАДАЧИ ВЫПОЛНЕНЫ

«Мы беседовали, спорили, сами пробавали все на деле, — говорит инженер из штата Вирджиния Фред Ри, — и получили большую пользу от этих встреч. Вот пример. Я конструирую новую сельскохозяйственную машину. И в последней стадии у меня получилась заминка с одним узлом. Ответ на эту задачу я нашел в СССР, знакомясь с колхозной техникой. Думаю, что расширение деловых связей между работниками сельского хозяйства наших стран будет выгодно со всех сторон».

«Мы практически ознакомились со многими важнейшими отраслями сельского хозяйства СССР, — сказал на прощальном вечере в колхозе «Рассвет» стажер из штата Северная Дакота Тимоти Джонсон. — Вернувшись домой, сможем рассказать своим коллегам много нового и интересного».

Несомненной удачей первой программы пребывания американских стажеров в СССР, по мнению самих членов группы, можно считать предоставленную им возможность всесторонне ознакомиться с работой, бытом, отдыхом и культурной жизнью советских людей. Без этого неполноценной была бы даже самая интересная специализированная программа.

«Мы работали в тех местах, где многие люди впервые видели американцев, — сказала специалист по продовольственной химии из штата Северная Каролина Кэти Кинтон. — Думаю, что и в США советские стажеры будут для многих американцев первыми русскими, с которыми они начнут общаться. Контакты между простыми людьми, знание обычаев и культуры народа очень полезны для установления взаимопонимания между нашими странами».

Кэти Кинтон говорит, что знакомство с советскими людьми и страной было одной из главных целей ее визита. Такая возможность была предоставлена всем членам группы. Американские стажеры посетили музеи, театры, заводы, дома культуры в колхозах, места, связанные с Великой Отечественной войной, встречались со студентами, были в гостях у колхозников, жили у них на квартирах.

«Запомнятся ваши музеи о войне, — сказал Нил Фишер. — Они есть в каждом городе, колхозе, даже на заводах. — Я считал, что все знаю о минувшей войне. Но здесь мое представление о ней значительно пополнилось. Наши народы были союзниками на Эльбе, и теперь мы тоже должны выступать вместе, чтобы ужасы войны не повторились».

Было приятно слышать эти здравые слова из уст американских парней. И наверное символично, что визит группы проходил в то время, когда мировая общественность отмечала годовщину Хельсинкского

совета. Именно идеи Хельсинки сделали возможной и эту интересную программу.

Своими мыслями о предварительных итогах первой стажировки я попросил поделиться руководителя обменной программы с американской стороны, директора иностранного департамента национального американского фонда 4-Н Фрэнсиса Пресли, который приехал в Белоруссию с ознакомительной поездкой.

«И советские и американские стажеры проявили большой интерес к работе, — сказал Ф. Пресли. — Члены американской группы остались довольны условиями пребывания и программой. Нужно отдать должное хозяевам — организация была отличной. Все задачи, поставленные предварительно, выполнены. Я считаю эту программу полезной и важной не только для обмена опытом в области технологии. Она, безусловно, будет способствовать росту взаимопонимания между нашими странами».

Вячеслав ХОДОСОВСКИЙ.

Легко нашли общий язык аспирант Мичиганского университета Дейл ПАСТЮМАС и комбайнер колхоза «Рассвет» Викентий ПAVЛЮЦ.
Фото Н. ЖЕЛУДОВИЧА.

МИЛЛИОН СТУДЕНТОВ-ПЕРВОКУРСНИКОВ

Первое сентября — традиционный день начала занятий во всех учебных заведениях Советского Союза, в том числе в высшей и средней специальной школах. Только в аудитории университетов и институтов в этот день вошло около миллиона юношей и девушек-первокурсников, выдержавших конкурсные экзамены. При приеме в вузы не имеют значения ни социальное положение, ни национальность, ни отношение к религии, ни другие социально-общественные признаки. Единственный критерий — хорошие знания абитуриента, имеющего аттестат о среднем образовании. Как показывают предварительные итоги приема этого года в вузы, на каждое место на студенческой скамье претендовало в среднем по стране 3—4 человека.

И все же при общем равенстве условий поступления в высшие учебные заведения есть категория «привилегированных». Это юноши и девушки, которые после окончания средней школы стали рабочими промышленных предприятий, совхозов, членами колхозов и имеют трудовой стаж 2—3 года. Для них, а также для демобилизованных воинов при всех 857 вузах существуют подготовительные отделения. Повторив курс средней школы (по предметам, необходимым для поступления в институт или университет) в течение десяти месяцев, слушатели этих отделений сдают выпускные экзамены и зачисляются в вуз вне конкурса. Экзамены здесь столь же серьезные, как и при общем конкурсе, а привилегия заключается в том, что во вре-

мя обучения слушатели освобождаются от работы и получают стипендию.

С каждым годом эта форма подготовки в вуз становится все популярнее. Так, в Белорусском государственном университете около 60 процентов студентов окончили в разные годы подготовительные отделения.

Почему советское общество выделяет рабочую и колхозную молодежь при поступлении в вузы? Прежде всего потому, что этим восстанавливается равенство в знаниях между абитуриентами со школьной скамьи и работающей молодежью. Важно и то, что юноши и девушки, пришедшие с производства, получившие ту или иную специальность, более сознательно выбирают себе профессию. Имея жизненный и трудовой опыт, они активнее включаются в научно-исследовательскую студенческую деятельность, которая является неотъемлемым элементом обучения в советских высших учебных заведениях.

Около 23 миллионов специалистов трудятся в народном хозяйстве. Вся история развития образования в Советской стране подтверждает преимущества социализма, главная цель которого — дать максимум материальных и духовных благ трудящемуся человеку. Равное право на образование не только декларируется, но и обеспечивается бесплатным обучением на всех ступенях, стипендиями в высшей и средней специальной школах, разнообразными формами обучения, гарантией в предоставлении выпускникам работы. Круг образованных людей

все расширяется. В настоящее время каждый пятый, работающий в народном хозяйстве, — специалист с высшим или средним образованием. За последние пять лет (1971—1975) подготовлено 9 миллионов инженеров, врачей, агрономов, учителей, техников и других работников высокой квалификации. К 1980 году к ним прибавится еще 9,6 миллиона выпускников вузов и техникумов.

Советские вузы располагают широкой материально-технической базой, проблемными лабораториями, электронно-вычислительной техникой. Занятия со студентами ведут 350 тысяч преподавателей, а среди них — 15 тысяч докторов и 140 тысяч кандидатов наук. Таков научный потенциал советской высшей школы. Вуз становится все больше. Лишь за последние пять лет прибавилось 63 новых высших учебных заведения, в том числе 12 университетов. Строятся целые студенческие городки, например в Москве, Челябинске, Днепрпетровске. Учебные корпуса, общежития, бытовые учреждения, коттеджи для преподавателей располагаются вблизи лесов или парков, за пределами городов.

Такова в общих чертах обстановка, в которой получают и будут получать знания советские студенты — специалисты ближайших десятилетий.

Михаил АМЕРИСТОВ.
АПН.

«Голос Радзімы»

№ 37 (1452)

за мяжой і дома

РАЯЦА СПЕЦЫЯЛІСТЫ СЭУ

Тэхналагічная падрыхтоўка — адна з важнейшых частак вытворчага працэсу. Іменна на гэтым этапе вызначаюцца ўсе тэхніка-эканамічныя паказчыкі вытворчасці. Ён ахоплівае шырокі комплекс тэхнічных, інжынерных і арганізатарскіх задач, у вырашэнні якіх удзельнічаюць інстытуты Дзяржстандарту і Акадэміі навук СССР, галіновыя навукова-даследчыя інстытуты і канструктарскія арганізацыі, вядучыя прадпрыемствы, вытворчыя аб'яднанні прамысловасці і вышэйшыя навучальныя ўстановы.

На працягу апошніх пяці гадоў у нашай краіне створана адзіная сістэма тэхналагічнай падрыхтоўкі вытворчасці ў машына- і прыборабудаванні. Станоўчыя вынікі яе ўкаранення, у прыватнасці, на многіх прамысловых прадпрыемствах Беларусі, знайшлі пашырэнне ў краінах — членах СЭУ.

У Мінску адбылося другое пасаджэнне рабочай групы ў рамках пастаяннай камісіі СЭУ па стандартызацыі. На ім абгульнены перадавы вопыт, набыты ва ўсіх краінах, дакладна вызначаны прыніцы сістэмы адзінай тэхналагічнай падрыхтоўкі вытворчасці.

АБ ЧЫМ РАСКАЖА СТАТЫСТЫКА

Арыгінальная сістэма цэнтралізаванага ўліку анкалагічных захворванняў распрацавана і ўкаранена ў рэспубліцы вучонымі Беларускага навукова-даследчага інстытута анкалогіі і медыцынскай радыялогіі. За яе дапамогай можна атрымаваць максімум звестак аб захворваннях на злаякасныя пухліны, метадах і эфектыўнасці лячэння, аддаленых яго выніках. Рознабаковая інфармацыя, апрацаваная на ЭВМ, дае магчымасць навукова абгрунтавана весці барацьбу з захворваннямі на рак. Міністэрства аховы здароўя СССР прыняло рашэнне аб выкарыстанні новай сістэмы ва ўсіх рэспубліках.

Пра гэта саветы спецыялісты ў галіне статыстыкі далажылі на нарадзе навуковых работнікаў па інфармацыйных падсістэмах статыстыкі рака, якая адбылася ў Мінску і праводзілася Сусветнай арганізацыяй аховы здароўя. У нарадзе ўдзельнічалі эксперты з Аўстрыі, Англіі, ГДР, ФРГ, Францыі, ЗША, СССР і Японіі.

ГОСЦІ З АЎСТРАЛІІ

6 верасня ў Мінск прыбыла дэлегацыя Саюза сацыялістычнай моладзі Аўстраліі на чале з сакратаром аддзялення ССМА, членам выканкома аддзялення Сацыялістычнай партыі Аўстраліі ў штаце Вікторыя Г. Ханамам.

7 верасня адбылася сустрэча ў ЦК ЛКСМ Беларусі, у час якой сакратар ЦК ЛКСМБ У. Шаптыка расказаў гасцям аб рабоце камітэта камсамола рэспублікі па камуністычнаму выхаванню моладзі. У гутарцы прыняў удзел адказны сакратар КМА БССР В. Грышчанка.

«БАЛГАРЫЯ—СЯСТРА СЛАВЯНСКАЯ»

Вялікая даўняя дружба звязвае рускі, беларускі, украінскі і балгарскі народы. Нашчадкі старажытных славян, яны заўсёды адчувалі крэўную еднасць, адказнасць за лёс адзін аднаго. Гісторыя памятае нямаля дат, падзей і імён, звязаных з сумнай барацьбой нашых народаў за свабоду і незалежнасць. Гэта і вайна Расіі з Турцыяй у мінулыя стагоддзі, калі руская армія прынесла вызваленне балгарам ад шматвячовага прыгнёту. Непарыўна звязаны з перамогай Кастрычніцкай рэвалюцыі ў Расіі імёны лепшых сыноў Балгарыі Дзімітра Благоева і Георгія Дзімітрова. Наша дружба змацавана крывёю герояў, якія загінулі ў барацьбе супраць фашызму.

Гістарычныя імкненні да адзінства падмацоўваюцца зараз цеснымі эканамічнымі і культурнымі сувязямі паміж Народнай Рэспублікай Балгарыя і СССР. Станкі і машыны, аўтамабільныя лініі і электраабсталяванне, нафта і руда... Цяжка нават пералічыць усю тую прадукцыю саветскіх прадпрыемстваў, якая ідзе на экспарт у Балгарыю. У сваю чаргу з НРБ у Саветскі Саюз паступаюць электракары, прыборы, фармацэўтычныя вырабы, віны, садавіна і гародніна.

Не менш плённыя і культурныя сувязі. Асабліва яркая іх старонка — дружба літаратур дзвюх краін, і ў прыватнасці балгарскай і беларускай. Беларускі чытач добра знаёмы з творамі балгарскіх пісьменнікаў дзякуючы актыўнай перакладчыцкай рабоце літаратараў нашай рэспублікі — Максіма Танка, Ніла Гілевіча, Генадзя Бураўкіна, Алеся Разанава і многіх іншых. На беларускай мове гучыць проза і вершы каля двухсот балгарскіх аўтараў. Аб поспехах гэтай дзейнасці беларускіх пісьменнікаў сведчыць той факт, што Ніл Гілевіч быў узнагароджаны балгарскім ордэнам Кірыла і Мёфодзія першай ступені.

Прыгадваецца такі выпадак. У 30-я гады працоўныя Слабодскага сельскага савета, што на Лагойшчыне, звярнуліся да ўрада рэспублікі з просьбай патрабаваць ад цара Балгарыі вызвалення з турмаў усіх знявольненых. Старшынёй сельсавета ў той час быў бацька Ніла Гілевіча. Ці не тады, у дзяцінстве, зарадзілася ў будучага паэта любоў да Балгарыі, да яе народа, якая пазней вылілася ў цудоўныя пераклады і выдатныя арыгінальныя вершы аб краіне ружаў!

Сустрэчы беларускіх і балгарскіх пісьменнікаў не рэдкасць. Вось і цяпер у Мінску гасцюе дэлегацыя пісьменнікаў з НРБ — празаік Камен Калчаў, сатырык і гумарыст Петар Незнакомаў, паэт, празаік і публіцыст Стэфан Паптанеў.

8 верасня яны прынялі ўдзел у вялікім вечары дружбы беларускай і балгарскай літаратуры. Ён быў прысвечаны 32-й гадавіне сацыялістычнай рэвалюцыі ў Балгарыі.

— Нас аб'ядноўвае не толькі гістарычная агульнасць нашых народаў, але і адна мэта — лабудова камуністычнага грамадства, — гаварыў Камен Калчаў. — Мы шмат цікавага і карыснага даведліся аб рабоце Саюза пісьменнікаў БССР. Нам ёсць што запазчыць у вашай літаратуры, бо праблемы, якія хвалюць беларускіх пісьменнікаў, гэта і нашы праблемы.

Я ўпэўнены, што наша знаходжанне ў вашай рэспубліцы дасць новы штуршок развіццю сувязей паміж балгарскай і беларускай літаратурамі.

— У вашым музеі Вялікай Айчыннай вайны я бачыў зброю амаль усёй Еўропы, але не ўгледзеў ніводнай балгарскай вістоўкі. Балгары і беларусы ніколі не былі ворагамі. А вось сябрамі — заўсёды, — сказаў Стэфан Паптанеў.

Пацярджаннем гэтых слоў прагучалі на вечары вершы балгарскіх і беларускіх паэтаў аб дружбе нашых народаў, аб прыгажосці і велічы Балгарыі і Беларусі.

Пасля заканчэння Магілёўскага культасветвучылішча прыйшла на работу ў Пухавіцкі народны тэатр у якасці рэжысёра-пастаноўшчыка Надзея Казачэнка. Тры месяцы ўпартай працы не прайшлі дарэмна. Малады рэжысёр стварыла дружны калектыў аматараў тэатральнага мастацтва. Нядаўна адбылася першая прэм'ера — спектакль па п'есе Т. Ян «Дзяўчынка і красавік». Песа была паказана ў многіх клубах і школах раёна. Цікавыя дэкарацыі да спектакля падрыхтаваў самадзейны мастак В. Шункевіч, над музычным афармленнем працаваў І. Сянько.

Гледачы цёпла прынялі першую работу пачынаючага рэжысёра.

НАСТАЎНІК І ЯГО ВУЧНІ

Аб'яднанне «Летаніс» кінастудыі «Беларусьфільм» выпусціла на экраны новы дакументальны фільм «Настаўнік». Стужка расказвае пра старшыню савета настаўнікаў Мінскага завода электронных вылічальных машын імя Аражаўнікідзе Леаніда Беляковіча, яго вучняў і паслядоўнікаў.

Фільм створаны сцэнарыстам А. Савелічавым, рэжысёрам В. Сукманавым і апэратарам А. Алаем.

КАРЦІННАЯ ГАЛЕРЭЯ Ў ВЁСЦЫ

Нядаўна адкрылася карцінная галерэя ў вёсцы Гурныны Мазырскага раёна. У трох залах размешчана 50 жывапісных палотнаў беларускіх мастакоў. Творы перададзены Дзяржаўным мастацкім музеем БССР.

Сярод іх карціны А. Забарава — «Перад намерай», «Яны сталі насмерць», П. Крахалёва — «Праводзілі на фронт», «Вяртанне», В. Кубарава — «Платы на Прыпяці» і іншыя.

На ўрачыстасцях з выпадку адкрыцця галерэі выступіў загадчык мясцовай майстэрні Мастацкага фонду БССР П. Захараў. Ён расказаў аб ролі выяўленчага мастацтва ў эстэтычным выхаванні працоўных, аб тым, што робіцца ў рэспубліцы па набліжэнню мастацкіх скарбаў да народа. Адзін з такіх практычных крокаў — адкрыццё раённай карціннай галерэі.

Першымі наведвальнікамі яе былі рабочыя і служачыя эксперыментальнай базы «Крынічная» і саўгаса «Мазырскі», супрацоўнікі доследнай сельскагаспадарчай станцыі, вучні і настаўнікі Крынічанскай і Міхалкаўскай сярэдніх школ.

Г. ШАРАЙ.

ХЕЛЬСІНКИ. Это слово приобрело необычайно емкий смысл, став символом успеха в активной борьбе народов за мир и безопасность, добрососедство и плодотворное сотрудничество. Прошел год, как здесь был подписан Заключительный акт — подлинный кодекс европейского мира.

И вот снова столица Финляндии привлекает к себе всеобщее внимание. С 23 по 26 сентября с. г. в Хельсинки будет проводиться Всемирная конференция за прекращение гонки вооружений, разоружение и разрядку. Инициатором созыва этого форума борцов за мир является Международный совет по продолжению действий и связям Всемирного конгресса миролюбивых сил.

Предстоящая конференция — плод трехлетних трудов совета по подготовке ее созыва. Необходимость в ней диктуется неотложными задачами упрочения мира. И среди них борьба за прекращение наиболее опасной для мира гонки вооружений, за разоружение. Созыв конференции приурочен к годовщине общеевропейского Совещания по безопасности и сотрудничеству, в ознаменование этого поистине исторического события.

За три года, прошедшие после Всемирного конгресса миролюбивых сил, немало усилий было затрачено на создание условий для решения проблемы разоружения. Настойчивая и последовательная политика Советского Союза и других стран социалистического содружества, встретив понимание и поддержку реалистически мыслящих руководителей ряда стран Запада, достигла немалых результатов. Осуществление Программы мира, выдвинутой XXIV съездом КПСС в 1971 году, привело к заключению целой системы международных договоров и соглашений, направленных на ограничение военной угрозы вообще и ядерной, в особенности.

Всеми признаны важность и универсальное значение договоренностей между СССР и США в области ограничения стратегических вооружений, а также соглашения о предотвращении ядерной войны между ними. Совсем недавно состоялось и советско-французское соглашение, примыкающее к ранее заключенному советско-американскому о мерах предупреждения случайного возникновения ядерной войны. Таким образом, уже три ядерные державы из пяти взяли на себя ответственные обязательства не допустить спонтанного возникновения ядерного побоища.

На основе проекта Советского Союза и других социалистических стран была разработана и в 1975 году вступила в силу международная Конвенция о запрещении и уничтожении бактериологического оружия. Ее особое значение состоит в том, что

она явилась первой в истории международной мерой реального разоружения, а также в том, что Конвенция показывает действительную возможность достижения конкретной цели разоружения на приемлемой для всех основе.

СССР последовательно ведет борьбу за мир, постоянно выступает с новыми конкретными предложениями, направленными на сокращение вооружений, на разоружение. В их числе предло-

жений о неприменении силы в международных отношениях и запрещении навечно применения ядерного оружия (1972), о сокращении на 10 процентов военных бюджетов пяти государств — постоянных членов Совета Безопасности ООН (1973), о запрещении воздействия на природную среду и климат в военных и иных враждебных целях (1974).

Важным этапом на пути разрядки и разоружения явилось общеевропейское Совещание по безопасности и сотрудничеству. Его участники единодушно признали общую заинтересованность в усилиях, направленных на уменьшение военного противостояния и на содействие разоружению. Они выразили убеждение в необходимости принятия эффективных мер в этих областях для достижения в конечном итоге всеобщего и полного разоружения под строгим и эффективным международным контролем.

Добиваясь радикального решения проблем разоружения, СССР сразу же после совещания выступил с предложением о заключении договора о полном и всеобщем запрещении испытаний ядерного оружия, а также о запрещении разработки и производства новых видов оружия массового уничтожения и новых систем такого оружия (1975). Глубокий смысл этих двух предложений состоит в том, чтобы не допустить дальнейшего совершенствования средств массового уничтожения.

Все эти советские инициативы встретили горячее одобрение мировой общественности, большинства стран — членов ООН, принявших соответствующие резолюции. Теперь задача состоит в том, чтобы добиваться их полного и неотложного претворения в жизнь.

«Нашей конечной целью в

Могучая сила в борьбе за разоружение

задач и мер по их решению, направленных на упрочение мира и разоружение. В Программе сформулированы задачи, требующие неотложного решения: делать все возможное для завершения подготовки нового соглашения между СССР и США об ограничении и сокращении стратегических наступательных вооружений, для заключения международных договоров о всеобщем и полном прекращении испытаний ядерного оружия, о запрещении и уничтожении оружия химического и т. д.

Советский Союз считает необходимым, чтобы были предприняты новые усилия для активизации переговоров о сокращении вооруженных сил и вооружений в Центральной Европе. В соответствии с этим СССР и другие социалистические страны внесли новые конструктивные предложения на переговорах в Вене, учитывающие пожелания западных партнеров. Однако со стороны последних продолжают использоваться попытки использовать переговоры для получения односторонних военных преимуществ.

Советский Союз внес важное предложение о заключении всемирного договора о неприменении силы в международных отношениях. Реальной основой для этой инициативы послужило то, что принцип неприменения силы нашел свое отражение в ряде договоров СССР с другими государствами. Сохранится этот принцип и в Заключительном акте совещания в Хельсинки. Не трудно видеть, насколько бы облегчилось решение проблем разоружения, если бы отказ от применения силы стал законом международной жизни, к чему призывает СССР.

В нынешней обстановке, когда гонка вооружений продолжается и даже взвинчивается, подхлестываемая аг-

ЗАПРАШАЕ «ЮНАЦТВА»

У Мінску, на вуліцы Прытыцкага, адкрылася новая гарадская бібліятэка «Юнацтва». У двух

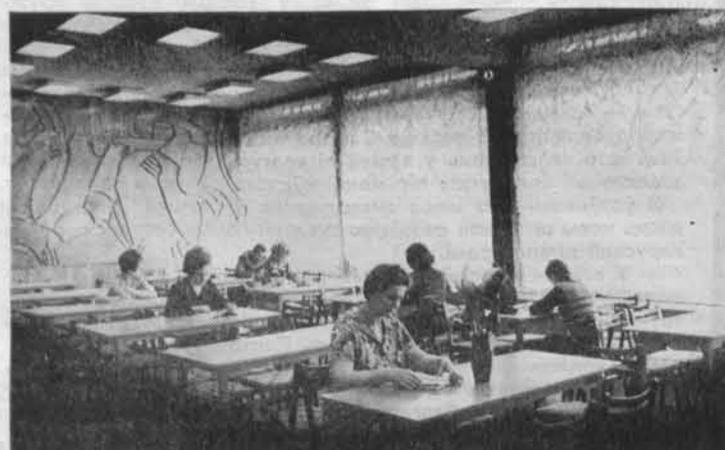
яе кнігасховішчах утрымліваецца больш як 105 тысяч тамоў мастацкай, грамадска-палітычнай, тэхнічнай і іншай літаратуры.

У плане работы новага «дома кнігі» намечаны канферэнцыйны чытачоў па творах класікаў, рускіх і беларускіх савецкіх аўтараў, літаратурныя дыспуты, лекцыі, гутаркі. Яны будуць праводзіцца ў лекцыйнай зале. Бібліятэка мае грамадзянскія, прайгравальнікі, навушнікі, якія можна выкарыстоўваць у чытальнай зале, разлічанай на шэсцьдзесят чалавек. Да паслуг наведвальнікаў таксама каталогі, даведчаная літаратура.

Г. КАЛІНкіНА.

НА ЗДЫМКУ: у чытальнай зале новай бібліятэкі. Фота М. ХАДАСЕВІЧА.

ГАРАДСКАЯ БІБЛІЯТЭКА «ЮНАЦТВА»

НА ПАЛЕСКАЙ ЗЯМЛІ

На выезде з Пінска палявая дарога перавальвае праз узгорак. Хутка лес у лагчыне знікае, і перад намі — вёска Баяры. Прыгожыя дамы, а навокал палі вядомага калгаса «Аснежыцкі», малаўнічыя Пінкавіцкія гаі. Мясціны, дзе некалі працаваў настаўнікам Канстанцін Міцкевіч.

Прырода тут захавала сваю першародную чысціню. Здаецца, гай памятае задумныя крокі настаўніка-паэта, які любіў пахадзіць па ім, адпачыць, памарыць у адзіноце.

У вёсцы Пінкавічы, на месцы былой школы, у якой настаўнічаў малады Якуб Колас, узведзены цагляны дом з ранейшай планіроўкай. Зараз тут музей, экспанаты якога расказваюць аб жыцці і творчасці народнага песняра. Размешчаны ён амаль у цэнтры вёскі. Адсюль, калі крыху адвясціся, адкрываецца цудоўны від на Піну.

Непадалёк, праз дарогу — двухпавярховы будынак новай Пінкавіцкай сярэдняй школы, што носіць імя паэта. Для ўваходу мармаряная дошка: «У гэтай школе ў 1902 годзе працаваў народны паэт Беларусі Якуб Колас (Міцкевіч Канстанцін Міхайлавіч)». Школа была спалена ў гады Вялікай Айчыннай вайны, за тым адбудавана нанова. Непадалёку помнік з надпісам: «Вечная слава героям, якія загінулі ў баях з ворагам і аддалі сваё жыццё за свабоду і шчасце нашага народа!».

За час працы ў Пінкавічах Я. Колас напісаў шэраг лірычных вершаў на рускай мове, ён вывучаў гісторыю Пінска, слухаў і запісаў народныя песні.

М. ЖЫГОЦКІ.

Яшчэ будучы вучаніцай Мінска харэаграфічнага вучылішча, Бржазоўская прадстаўляла савецкае мастацтва на міжнародным фестывалі ў Турцыі. Парушыўшы строгія каноны, журы папрасіла юную танцоўшчыцу двойчы выканаць «Паміраючага лебедзя» Сен-Санса. З таго часу прайшло дзесяць гадоў. Людміла вырасла ў вялікага майстра сцэны. Яна ўдасцена высокага звання народнай артысткі БССР. Свой поспех балерына раздзяляе з заслужаным артыстам рэспублікі Юрыем Траянам.

НА ЗДЫМКАХ: сцэна з балета Чайкоўскага «Лебядзінае возера». Адэта—Л. Бржазоўская, Зігфрыд—Ю. Траян; Людміла і Юры ў Дзяржаўным мастацкім музеі БССР.

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]
Яны падоўгу блукаюць па аляях асенняга сквера, збіраючы ў букеты яркія кляновыя лісты, задумана праводзяць позіркам у паветры павуцінку. Ціха гучыць голас настаўніцы: «Усе, што існуе навокал нас, называецца прыродай і створана вам на радасць. Трэба заўважыць, што вясной неба высокае, улётку — млявае, а восенню... мы пра яго забываем. І калі вы вырасцеце і раптам апынеццаце далёка ад Беларусі, у дажджлі-

яе, — неразлучная з чалавекам, і без яе чалавек, можа стацца, не захацеў бы і жыць на свеце...»
Ужо ў 1918 годзе ў «Асноўных прынцыпах адзінай працоўнай школы» былі вызначаны агульныя рысы эстэтычнай адукацыі і выхавання ў СССР. «Пад эстэтычнай адукацыяй, — адзначалася ў гэтым дакуменце, — трэба разумець не выкладанне нейкага спрошчанага «дзіцячага» мастацтва, а сістэматычнае развіццё органаў пачуццяў і творчых здольнасцей, што пашырае магчымас-

мастацтва, якое прапаведуе індывідуалізм, перавагу «моцнай» асобы, бессэнсоўнасць жыцця і душэўных імкненняў. Запаланіўшы небасхіл мастацтва сканструяванымі пры дапамозе рэкламы «зоркамі» з іх казачнымі, штучнымі біяграфіямі, сярэдняму амерыканцу, англічаніну, японцу буржуазнае грамадства пакідае магчымасць толькі зайздросціць і мроіць аб «салодкім» жыцці ідалаў ад культуры.
У сацыялістычным грамадстве, якое забяспечвае сама-

З кніжнай паліцы

РУЧНІКІ— СЛАВА НЕГЛЮБКІ

Пра талент і майстэрства нашага народа, традыцыйнасць і самабытнасць яго творчасці, пра жыццё, што ідзе па новых законах, расказвае альбом «Мастацтва вёскі Неглюбкі». Я гартаю кніжку і ўсё вяртаюся да адной фатаграфіі: з самалёта, што сеў на лузе за вёскай, выходзяць неглюбскія жанчыны. Іх не збытаеш ні з якімі іншымі, таму што няма больш нідзе такіх панёў, жылетаў, завязаных клубком хустак. У жыцці побач сучаснае і спадчына продкаў. Карыстаючыся здабыткамі цывілізацыі, мы не забываем сваю гісторыю.

З Гомяля ў Неглюбку самалёт лятае два-тры разы на дзень, і падарожжа адбірае ўсяго пятнаццаць мінут. Але аўтар прадмовы да гэтага збору фатаграфій Марыя Жабінская праняе зрабіць паездку на аўтобусе, каб абавязкова завітаць па дарозе ў Ветку. «Ветка — ключ да Неглюбкі», — піша яна. І ў гэтым невялікім беларускім гарадку, і ў дзiesiąтках вёсак на Гомяльшчыне падарожніка сустракаюць цуды разьбярскага майстэрства. Разьба на ліштках, брамах і франтонах дамоў. Есць работы майстроў, што працавалі 70—100 гадоў таму назад, майстэрская разьба ўпрыгожвае і новыя дамы.

Такая ж і Неглюбка, цэнтр саўгаса «Дружба». Дамы адзін за другі прыгажэйшыя, аздобленыя драўлянымі карункамі, пры дамах — сады і агароды. Есць у вёсцы клуб, двухпавярховая школа, тры магазіны, бібліятэка, аптэка, камбінат бытавога абслугоўвання.

Аднак слава Неглюбкі — ручнікі, з'ява унікальная, творы мастацтва, якім няма роўных у гэтым адгалінаванні дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва. Яны лашчаць позірк выпадковага глядача, у іх пільна ўглядаюцца спецыялісты. Неглюбскія ручнікі паказвалі на ЭКСПО ў Манрэалі і Осака, ручнік, выкананы Матронай Кароткай, набыў нью-йоркскі «Метраполітэн-музей».

Асноўным аўтарам альбому з'яўляецца фотакарэспандэнт Валянцін Ждановіч (прадмова М. Жабінскай, некалькі здымкаў А. Манцветава), які фатаграфавуў неглюбскіх ткачых на выстаўцы ў Мінску, куды яны прывозілі свае творы, дзе сустракаліся з мастакамі, мастацтвазнаўцамі, этнографамі. Відзець, не адзін раз пабываў ён і ў самой Неглюбцы, палюбіў яе жыхароў, а вырабы, зробленыя іх рукамі, разумее, захапляецца імі.

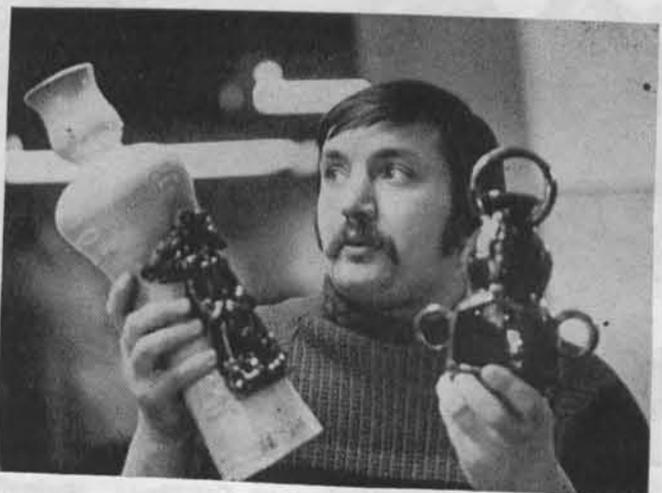
Фатаграфій больш як семдзесят. Інтэр'ер вясковай хаты, у якой столькі ручнікоў, вышывак, сурвэтак, падзюрнікаў і падусах з прошвамі, што яна нагадвае выстаўку. І ў той жа час — гэта вельмі сучасны пакой, дзе стаіць тэлевізар, паліраваны сервант, стол з букетам яркіх вярцін.

«Вясковое вяселле» і «На попрадках» — здымкі, дзе абрады і побыт вёскі. Сфатаграфаваны і ткацкія прылады, каб чытаць меў уяўленне аб кроснах, на якіх ткуцца непаўторныя ручнікі. Умельныя рукі майстрых, густ, традыцый, што перадаваліся ад аднаго пакалення да другога, робяць творы ткачых высокамастакімі і самабытнымі.

У альбоме — здымкі вялікай калекцыі ручнікоў, поспілак, вышываных і вязаных абрусаў і сурвэтак. Сабраны ўзоры арнаменту, якія выкарыстоўваюцца ткачыхамі сёння.

Фатаграфіі ў альбоме чорна-белыя і каляровыя. Тэкст — на беларускай, рускай і англійскай мовах. А гэта значыць, што з самабытным ткацтвам Неглюбкі змогуць пазнаёміцца не толькі жыхары Беларусі.

Д. ЧАРКАСАВА.

Адзін з цэхаў Мазырской фабрыкі мастацкіх вырабаў выпускае гліняныя дэкаратыўныя вазы, падсвечнікі, кубкі. Тут працуюць маладыя майстры, выпускнікі мастацкіх вучылішчаў.
НА ЗДЫМКУ: вырабы з керамікі дэманструе аўтар Міхаіл Васкоўскі.

ЭСТЭТЫКА МАСТАЦТВА І ЖЫЦЦЯ

вы вясенскі дзень вам дужа закарціць уявіць неба над родным дахам. Таму глядзіце, запамінайце — вясною яно высокае, улётку...»

У гэты час з-за дзвярэй другога класа даносіцца голас Жанны Аляксандраўны: «Прырода складаецца з флоры і фауны. Да фауны адносяцца людзі і жывёлы, да флоры — расліны».

Прырода — першая крыніца прастых і мудрых сакрэтаў прыгажосці. Другая — грамадства, якое дае ўяўленне аб прыгажосці адносіні паміж людзьмі, іх учынкаў, аб эстэтыцы працы, паводзін і быту. Разуменне гэтай прыгажосці выходзіць у маладога пакалення такога пачуццё, як маральнасць.

Але найлепшым чынам эстэтычнаму выхаванню моладзі садзейнічаюць мастацтва, а таксама — навука. Навука пашырае гарызонты нашых уяўленняў аб прыгожым, даючы магчымасць зазірнуць у мікрасвет і Космас. Мы спасцігаем гармонію ва ўсім — у вялікім і малым, — што акружае нас.

У школе ўрокі біялогіі, хіміі, фізікі адыгрываюць важную ролю ў фарміраванні эстэтычнага ўспрыняцця прыроды, але хутчэй у тых класах, дзе выкладаюць метадамі Ніны Іванаўны, а не Жанны Аляксандраўны.

На ўроках гісторыі, грамадазнаўства і іншых гуманітарных дысцыплін школьнікі вучацца ацэньваць прыгожыя і агідныя, узвышаныя і ганебныя, трагічныя і камічныя з'явы грамадскага жыцця.

Далучыць да свету прыгожага — гэта перш-наперш навуцы з эмацыянальнай чутласці, адчуванню бясконцага багацця фарбаў, адценняў, гукаў, формаў акаляючага свету. Задача заключаецца ў тым, каб яшчэ ў дзяцінстве дапамагчы дзецям разабрацца ў тым, што такое добра і што такое дрэнна, выхваць у іх добры густ. А добры густ — гэта імунітэт супроць пошласці, шэрасці, прымітывізму, у чым бы ён ні праяўляўся: у жыцці, паводзін, знешнасці ці духоўных запатрабаваннях чалавека.

Мастацтва — магутны сродак эстэтычнага выхавання. «Мастацтва, — гаворыў Дастаўскі, — ёсць такая ж патрэбнасць для чалавека, як есці і піць. Патрэбнасць прыгажосці і творчасці, якая ўвасабляе

ці атрымліваць асалоду ад прыгажосці і ствараць яе. Працоўная навуковая адукацыя, пазбаўленая гэтага элемента, была б абездухоўленай, бо радасць жыцця ў замілаванні і творчасці ёсць канчатковая мэта і працы і навукі».

Гэтыя мудрыя словы сталі прынцыпам савецкай педагогікі.

У практыку нашага жыцця глыбока ўвайшлі такія паняцці, як палац піянераў, дзіцячая выяўленчая студыя, станцыя юных тэхнікаў, школьныя бібліятэка і музей, тыдні музыкі для дзяцей і юнацтва, дэкады дзіцячай кнігі. Расказы пра мастакоў і пісьменнікаў, лекцыі па пытаннях эстэтыкі і мастацкай культуры, гутаркі аб творах, дыспуты, дзе адбываюцца сутыкненні ўяўленняў і меркаванняў, дзе вучацца даводзіць свае меркаванні на конт нейкай з'явы ў мастацтве, — усё гэта не ўваходзіць у абавязковую праграму сярэдняй школы, але стала абавязковым у педагогічнай практыцы перадавых настаўнікаў.

Сёння мастацкі пачатак закліканы натхніць працу, упрыгожыць быт, надаць высакароднасць адносінам паміж людзьмі. Таму эстэтычнае выхаванне чалавека адбываецца на працягу ўсяго жыцця. Час стварыў народныя ўніверсітэты культуры для рабочых і служачых, прага творчай дзейнасці выклікала ў нашай краіне масавы рух мастацкай самадзейнасці, амаль пры ўсіх прадпрыемствах і ўстановах існуюць клубы сяброў мастацтва.

Мы гаворым: прыгажосць, цудоўнае... А што азначаюць гэтыя паняцці? Ці можа ісці гаворка аб нейкім абстрактным ідэале эстэтычнай дасканаласці? Кант і Гегель адмаўлялі сувязь прыгожага з жыццём, сучасныя буржуазныя эстэты ідуць яшчэ далей, абвясціўшы, што прыгожае — гэта ўсяго толькі ўява індывіда, гульня яго ўяўлення. Такія «заскокі» даюць спрыяльную глебу для існавання нікчэмных авангардысцкіх плыняў у мастацтве, праз якія капіталістычнае грамадства, насуперак довадам буржуазных ідэолагаў аб надкласавасці «вечных» прынцыпаў прыгожага, стварыла «масавую культуру», пры дапамозе якой сцвярджае свой ідэал — спажывецкі. Іс-тэблішмент навязвае народу

і свабоднае развіццё асобы, створаны аб'ектыўныя ўмовы для дзейнасці кожнага чалавека «па законах прыгожага» (Маркс), а не толькі з прычыны матэрыяльнай неабходнасці. XXV з'езд КПСС зрабіў вывад, што будаўніцтва камунізму немагчыма рухаць наперад без усебаковага развіцця самога чалавека. Без высокага ўзроўню культуры, адукацыі камунізм не можа існаваць, як не можа ён існаваць і без адпаведнай матэрыяльна-тэхнічнай базы. Таму, асабліва зараз, усе намаганні нашага грамадства скіраваны менавіта на тое, каб аблегчыць працу чалавека, вызваліць яго ад цяжкай, стомлячай работы, забяспечыць яму максімум вольнага часу і стварыць усе ўмовы для духоўнага ўзбагачэння. Ад эстэтыкі мастацтва да эстэтыкі жыцця — лозунг сённяшняга дня, усебакова развітая асоба — мэта нашага грамадства.

«Пачуццё прыгожага... ёсць умова чалавечай годнасці: ...толькі з ім грамадзянін можа несці ў ахвяру бацькаўшчыне і свае асабістыя надзеі і ўласныя выгоды, толькі з ім чалавек здольны зрабіць з жыцця подзвіг і не згінацца пад яго цяжарам». Гэтыя словы, сказаныя сотню гадоў назад Вісарыёнам Бялінскім, знайшлі сваё ўвасабленне ў сацыялістычным грамадстве. Пачуццё прыгожага нараджае вялікую любоў да роднай прыроды, да мастацтва, гісторыі і культуры свайго народа, а гэта значыць, робіць грамадзяніна адданым патрыётам сваёй Айчыны, гатовым на подзвіг за яе, што тысячы разоў даказвалі савецкія людзі сваімі гераічнымі ўчынкамі. Ад душэўнай гармоніі да барацьбы за свой ідэал — такая дыялектыка марксісцка-ленінскага паняцця прыгожага.

Цяпер на месцы былой будоўлі, дзе адбыўся «інцидэнт» з ядлоўцавым кустом, раскінуўся новы жылы мікрараён. І ў двары аднаго з шаснаццаціпавярховых дамоў сярод клумбаў і дэкаратыўнага хмызняку зімой і летам весела шугае зялёнае полымя ядлоўцавага куста. «Ядловец?! У горадзе?!» — спыняюцца ўражаныя прахожыя. Так, звычайны ядловец. А перш за ўсё — учынак чалавека, у душы якога жыве вечнае пачуццё прыгожага.

ЗОРКІ ПАДАЮЦЬ У ЖНІЎНІ

Мы ўсё больш аддаляемся ад сталіцы. У машыне — пяць чалавек, два сабакі ўладкаваліся ля ног сваіх гаспадароў. Ляжаць рукаві, патранташы і стрэльбы.

Мае спадарожнікі з ліцейнага цэха Мінскага трактарнага завода: Аляксандр Іваніцкі і Яўген Козыраў, Леанід Лапатка, Пятро Пішчык і Мікалай Пархомчык.

Мы едзем у маленькую вёсачку з прыгожай назвай Сады. Ад Садоў да Прыпяці — рукой падаць.

У вёску прыехалі запоўнач.
— Спаць не будзем, — папярэдзіў Аляксандр Іваніцкі, усе яго завуць Сан Саныч, — выйдзем зацемна.

Праз гадзіну-другую пльвём у маторнай лодцы па рацэ. У ранішняй цішыні чутна, як часта дыхаюць сабакі і падаюць галасы крыжанкі. Туман схаваў берагі і сцелецца над самай вадой. Здаецца, што замерла рака, і ніхто не размаўляе, быццам баіцца парушыць спакой. І ўсё ж трывожна на душы ад засяроджанасці паляўнічых, маўчання Сан Саныча, бляску ў яго вачах.

Вось стралой кінуўся ў кусты ракітніку сабака. Спалоханая птушка залапатала ў паветры крыламі.

— Пах, пах... — грывнулі два стрэлы, качка шарахнулася ўбок і хутка пачала аддаляцца. Яе з жалем праводзілі позіркамі.

— Дрэнная прыкмета, — пашкадаваў Леанід. — Першая дзічына пайшла — не чакай удачы.

— Ну і мазіла! — сказаў хтосьці з'едліва ў адрас стралка.

І нам сапраўды не шанцавала.

— Узяць, Буян, узяць! — загадаў гаспадар знайці ў балоце падстрэленага чырка. Буян, пацігадовая сібская лайка, спрытна шукаў, але сумка ў Сан Саныча заставалася пустой.

Крыху раззлаваныя, яны разышліся ў розныя бакі.

Цяжка хадзіць па балоце. «След у след не ступай», — вучаць мяне паляўнічай грамаце. Месца, дзе праходзіш, хутка запаўняецца вадой, ногі вязнуць, гучна чвякаюць паляўнічыя боты. Міжволі прыходзяць на памяць расказы аб тым, як гінулі ў такіх месцах людзі. А вось і першая «ахвяра» — завяз Леанід. Давялося вылазіць яму з ботаў і выцягваць іх з твані.

— Замры! — раптам раздаецца ззаду. — Садзіся! — і я чую як побач шчоўкае курок ружжа.

Але дзе ж нашы качкі? Быццам адчуваючы небяспеку, яны пралятаюць міма або вельмі высока.

Як раней палявалі на Палессі: прыйдзе такі знаходлівы спрытняга і страле па чарадзе з «утачніц» — велізарных ружжаў, якія прывязваліся да лодкі. Здабыча — адрэзу дзесяткі птушак. А то яшчэ паляванне «на садах», калі чалавек, схаваўшыся, чакаў прылёту чарады і потым сцябаў доўгай палкай направа і налева. Цяперашнія правілы палявання забараняюць такое браканьерства.

Сапраўдны паляўнічы — як разведчык. Сотні прыкмет падкажуць яму, адкуль вецер, дзе шукаць звер, лясныя сцежкі знаёмы яму,

як вуліцы роднага горада... Але, відаць, акрамя гэтых навыкаў, павінна быць яшчэ, як кажуць, паляўнічае шчасце. Адна справа падстрэліць дзіка, які зазьяваўся, і зусім іншая — прайсці па заечаму следу пяць-сем кіламетраў, стаіцца да знямогі і ўсё ж падпільнаваць здабычу.

Мы вельмі доўга сядзелі ў «засадзе» ля кустоў вербалозу, старанна ўзіраліся ў пустое неба, аж пачынала мільгацець у вачах.

— Падайце голас, калі заўважыце, — загадаў Сан Саныч.

Калі раздаўся стрэл, было ўжо амаль цёмна. Буян, шумна дыхаючы, прынес буйную і прыгожую птушку.

— Малайчына, Саныч, сапраўдны каралеўскі стрэл, — адобрылі яго.

Я разглядаю дзікага качара: зеленавата-жоўтая дзюба, бліскучае мокрае пер'е, кольца з белага пуху на шыі.

Праз пасеку, паўз жоўтыя стагі сена, як праз вароты, мы выйшлі да Прыпяці. Уздоўж ракі працягнулася паласа белага пяску, вясной вада зноў завалодае гэтай сушай. Бераг над Прыпяццю высокі — відаць усё зверху, як на далоні.

Тутэйшыя жыхары называюць жнівень — густыр, усяго шмат у лясках і палях, паспявае чырвоная каліна, брусніцы. Мне паказалі палюну, усю чырвоную ад ягад, і сказалі:

— Калі хочаш, крыху пачакай, абавязкова прыйдзе хто-небудзь са звяроў паласаватца.

Прышло маленькае лясня. Стала на адно калена, потым на другое, прыступіла да шчодрата частавання.

Цудоўныя тут мясціны. Назвы вёсак прыгожыя і паэтычныя — Сады, Верасы, а людзі гасцінныя, добразычлівыя. Чыстыя азёры і цёмныя балоты поясам акружаюць вёскі. Вада ў азёрах і рэках к восені ачышчаецца, робіцца празрыстай. Пра адно тутэйшае возера расказалі мне васьм гэта гісторыю.

Даўно-даўно, быццам, жыла тут прыгажуня і быў закаханы ў яе пан. Захацеў ён зрабіць красуню сваёй рабыняй, але гордая дзяўчына не стала жыць у панскіх харомах і цёмнай ноччу назаўсёды знікла яе краса ў бездані возера. А раніцай там з'явілася чародка чыстых і пшчотных гарлачыкаў. І ніхто з вяскоўцаў не зрывае белыя кветкі.

К вечару мы накіраваліся на гэта возера. Развялі касцёр і ўбачылі некалькі беласнежных гарлачыкаў недалёка ад берага. Адаўшыся марам, успомнілі дзіцячыя казкі аб русалках і «нячыстых», а ў кацялку ўжо закіпала юшка, у карабку варушыліся ракі.

— Лічыце падаючыя зоркі, — прапанаваў нехта.

— Пакуль зорка ляціць і не патухла, можна загадаць жаданне, кажуць, што збудзецца.

— Ды што вы слухаеце яго, няма ніякіх падаючых зорак. Кожны школьнік ведае, што Зямля ў канцы жніўня праходзіць метэорны патак Персеід.

— Шкада, а я хацеў загадаць жаданне, — азваўся хтосьці.

— Якое?

— Каб нашы дзеці і ўнукі маглі васьм гэтак сядзець ля кастра і ў якім-небудзь трохтысячным годзе прыязджалі сюды любаватца белымі гарлачыкамі.

Кароткая летняя ноч. Рана пачынае днець, і ўжо не відаць падаючых зорак.

Мы вяртаемся са здабычай у цёплую вясковую хату. На лаўцы ўжо сядзяць суседзі. «Добра прайшло паляванне», — скажуць мае спадарожнікі. Мы пачнём расказваць, як нам шанцавала і як шмат дзічыны ў сумках.

— Ну і ну! — дзіўцца старыя. А Яўген шырока развядзе рукі, паказваючы, якіх памераў шчупака ён вылавіў. Хітравата ўсміхнецца гаспадыня дома. Яна добра ведае гэтыя паляўнічыя апавяданні.

Мы складаем рукаві і багажнік. У мокрай ануццы ўдрыгваюць пшчотныя балотныя гарлачыкі. Вязём з сабою ў горад гэтыя кветкі, ранішні туман, цёплы дождж, пах скошанага сена.

Таццяна АНТОНАВА.

СПОРТ

ВЕЦЕР У ВЕТРАЗЯХ

На чэмпіянаце БССР па паруснаму спорту, які прахо-

дзіць на Мінскім моры, удзельнічаюць усе мацнейшыя яхтсмены рэспублікі, сярод якіх шмат кандыдатаў у зборную каманду Беларусі для ўдзелу ў II Усесаюзнах спартыўных гульніх моладзі. Старт прынялі налі сарака суднаў чатырох алімпійскіх класаў. Званні чэмпіёнаў асрачваюць яхтсмены Мінска, Гомельскай, Гродзенскай і Мінскай абласцей.

На прайшоўшым нядаўна ў Днепрапятроўску асабіста-камандным першынстве Цэнтральнага савета добраахвотнага спартыўнага таварыства «Спартак» сярод юніёраў вялікага поспеху дабіўся вучань шостага класа сярэдняй школы № 19 Гродна Яўген Калін. Ён стаў чэмпіёнам сваёй узроставай групы, пацвердзіўшы званне кандыдата ў майстры спорту па настольнаму тэнісу. Яўген — член зборнай каманды рэспублікі. Цяпер ён пад кіраўніцтвам трэнера В. Зленкі рыхтуецца да юнацкага чэмпіяната краіны, які намечана правесці ў лістападзе ў Мінску.

НА ЗДЫМКУ: Яўген КАЛІН са сваім трэнерам В. ЗЛЕНКА. Фота А. ПЕРАХОДА.

Тысячы глядачоў збіраюцца на мінскім стадыёне «Дынама», каб паглядзець гонкі картынгстаў. Фота М. МІНКОВІЧА.

ХТО СТАНЕ ЧЭМПІЁНАМ?

Пачаліся фінальныя сустрэчы за званне чэмпіёна БССР па футболе. Барысаўская каманда БАТЭ на сваім полі згуляла ўнічыю — 1:1 з тарпедаўцамі Мінска. Мірна разышліся мінскі «Бурэвеснік» і жодзінскае «Тарпе-

да». 90 мінут сустрэчы закончыліся безвынікова. Мінскі «Домабудаўнік» з лікам 1:0 нанёс паражэнне сваім землякам з «Матора», а бабруйскае «Бярэзіна» выйграла сустрэчу ў мінскага «Спадарожніка» — 2:0.

ГУМАР

ШЭФ. Чаму вы зноў спазніліся на работу?

СЛУЖАЧЫ. Разумею, гэр Душке, раніцай я прагнуўся, устаў, паглядзеў у люстэрка і не ўбачыў сябе. Мабыць, падумай, я ўжо пайшоў на работу. І ўпільнеце, толькі праз паўгадзіны я заўважыў, што з люстэрка выпала шкло.

Размова на акіяніскім лайне-ры:

— А раптам мы пацёрнім караблекрушэнне? Вы ўмеце плаваць?

— Не. Але я ўмею зваць на

дапамогу на шасці мовах.

Настайніца тлумачыць у класе прыроду магнетызму.

— Можна хто-небудзь сказаць, — пытаецца яна потым, — што пачынаецца з літары «м» і падымае ўсякія рэчы?

— Мама! — радасна адказвае адзін з вучняў.

Дама ў рэстаране пытаецца ў свайго суседа, які праглядае толькі што пададзены рахунак.

— Вы наблядзелі. Я што-небудзь не тое з'ела?

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. 1325.

Не прайшло яшчэ і двух гадоў, як на Светлагорскім заводзе штучнага валакна была створана кінафотастудыя, але за гэты час аматары зрабілі некалькі цікавых фільмаў і дзесяткі добрых фотаздымкаў. На абласных і рэспубліканскіх конкурсах работы светлагорскіх сту-

дыйцаў неаднаразова займалі прызавыя месцы.

НА ЗДЫМКУ: члены кінафотастудыі Міхаіл КАВАЛЕЎ, Станіслаў ЮРКОЎСкі, Галіна ДОЎБІШЧУК, Пётр МАРОЗ, Ілья БУЛЬБАЧКІН.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.